

Barkod sistem evidentiranja i elektronski nalazi

Bezbedan transport uzoraka i rad u laboratoriji

Prevenција patogena - prenos putem krvi i vazduha

Sterilizacija i dekontaminacija

Prof. Dr Valentina Arsić Arsenijević

Institut za mikrobiologiju i imunologiju

Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu

“DIJAGNOZA GLJIVIČNIH INFEKCIJA – OD UZORKA DO REZULTATA”

Edukacija za medicinske sestre i zdravstvene tehničare

Crowne Plaza BEOGRAD, 13.03.2015.

Barkod sistem i elektronska baza pacijenata

- Smanjuje mogućnost greške
- Skraćuje vreme za obradu podataka
- Omogućava elektronsko izdavanje rezultata
- Olakšava analizu baze podataka
- Omogućava registar pacijenata

// Ime i prezime//ID: JMBG//Datum rođenja//

MycoLIS

- Mycology Laboratory Information System

Platforma za integrisanje
kliničkih, epidemioloških i laboratorijskih podataka

Pacijenti

Laboratorijski deo

Grupni unos

Baza svih podataka // Laboratorijska evidencija // Štampa grupnih radnih listi

MycoLIS

Krv - Aspergillus

Krv - Candida

Krv - sve IFI

BAL

Aspirat

Sputum

Tkivo

Krv - sve IFI

- Aspergillus galaktomanan
- Aspergillus IgG
- Aspergillus IgM
- Candida manan
- Candida IgG
- Candida IgM

PREANALITIČKA FAZA

Odabirom uzorka prikazuju se potrebni testovi

Sistem generiše radne liste

ANALITIČKA FAZA

Rade se testovi za dati uzorak na osnovu radnih listi

POSTANALITIČKA FAZA

Rezultat svakog testa se unosi i prikazuje se interpretacija

Rezultati :

Aspergillus galaktomanan

Vrednost:

Interpretacija:

POŠALJI REZULTAT

elektronsko dostavljanje nalaza

kontrolne tačke programa isključuju greške i dupliranje / potrebna verifikacija lekara

Lista uzoraka

Status:

Svi ▼

Svi

primljen

u toku

čeka verifikaciju

verifikovan

završeno

Id

Bezbedan transport uzoraka

1. U najkraćem roku
2. Zaštićen, dobro zatvoreni, u providnoj kesi, obeležen
3. Na odgovarajućoj temperaturi

Bezbedan rad u laboratoriji

Vrste gljiva i nivo biološke opasnosti

1. NIVO (L1) – nema
2. NIVO (L2) – može da izazove infekciju i oboljenje kod laboratorijskih radnika, ali je malo verovatno dalje širenje u zajednicu;

**SVE MEDICINSKI ZNAČAJNE MIKROGLJIVE
OSIM NAVEDENIH ZA NIVO L3**

3. NIVO (L3) – može da izazove infekciju i oboljenje kod laboratorijskih radnika, postoji rizik od širenja infekcije u zajednicu, ali postoji i uspešna profilaksa i/ili terapija

Cladophialophora bantiana

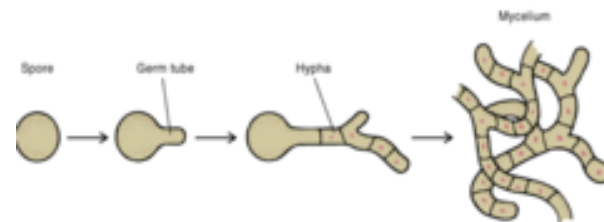
Ramichloridium mackenzie

Histoplasma capsulatum

Coccidioides immitis

Blastomyces dermatitidis

Paracoccidioides brasiliensis

4. NIVO (L4) – nema

Gljive - kontaminacija

Svaka serija mikoloških **podloga se kontroliše sterilnost podloga pre njihove upotrebe**

Spore gljiva su veoma rasprostranjene u vazduhu

- **kontrola sterilnosti komore za sterilan rad**

- **kontrola sterilnosti radnih površina**

Uzorci vazduha u komori za sterilan rad

Prevenција patogena - prenos putem krvi i vazduha

Sterilizacija i dekontaminacija

Standardne operativne procedure/SOP

Pravilna primena SOP štiti zdravstvene radnike od patogeni koji se prenose aerosolom ili telesnim tečnostima

**Zaštitna oprema
rukavice, naočare, maske, mantili**

sprečavaju kontakt kože i sluzokože zdravstvenog radnika sa Fliggeovim kapima, sporama gljiva, krvlju, telesnim tečnostima...

Zaštita i prevencija infekcija

***Blood borne pathogens* (patogeni u krvi i telesnim tečnostima)** prenose se kontaktom sa osobom ili uzorima – VISOKO su infektivni.

***Air borne pathogens* (patogeni u vazduhu)** nalaze se u aerosolu i prenose direktnim kontaktom sa inficiranom osobom ili udisanjem kapi prilikom razgovora/kašlja – VISOKO su infektivni.

Profesionalna izloženost – rad u laboratoriji sa svakim biološkim materijalom nosi rizik od infekcije:

- dešava se tokom obavljanja radnih aktivnosti sa kulturama gljiva, krvlju, tkivima i telesnim tečnostima
- kontaktom sa bolesnikom i njegovim Fliggeovim kapima

Zaštita i prevencija infekcija

Blood-borne diseases:

HIV

Hepatitis B, C, D, G

Malaria (putem vektora)

Virus zapadnog Nila (putem vektora)

Air-borne diseases:

Coccidioides immitis

Aspergillus spp.

Brucella spp.

Coxiella burnetii (Q groznica)

Francisella tularensis

Mycobacterium tuberculosis

Neisseria meningitidis

Rickettsia prowazekii

Salmonella typhi

Bacillus anthracis

Adenovirus

Arboviruses

Arenavirus

Cytomegalovirus

Zaštita i prevencija infekcija

Pre-ekspoziciona strategija

Standardne Operativne Procedure - SOP (mere i oprezi)
koji **minimalizuju** mogućnost nastanka incidenta

Post-ekspoziciona strategija – SOP kojima se smanjuje ***mogućnost aktiviranja neke infekcije kod zdravstvenog radnika nakon izlaganja (npr. primena antivirusnih lekova i/ili vakcinacija)***

Sterilizacija

Sterilizacija je postupak kojim se uništavaju sve forme mikroorganizama i spore gljiva

Ključna za pravilan rad SVIH grana medicine

- ✓ *suvom toplotom*
- ✓ *vlažnom toplotom*
- ✓ *zračenjem*
- ✓ *filtriranjem*
- ✓ *hemijskim sredstvima*
- ✓ *lekovi*
- ✓ *instrumenti*
- ✓ *hirurške sale*
- ✓ *stomatološka oprema*
- ✓ *laboratorije*

Dekontaminacija infektivnog otpada

Dekontaminacija - uklanjanje ili inaktivaciju patogena u ili na površini predmeta do tačke kada oni više nisu sposobni da prenose infektivne partikule i kada je površina spremna za rukovanje, upotrebu (sterilizacija) ili odbacivanje (komunalni otpad)

- Vlažna toplota (autoklav)
- $T=121\text{ }^{\circ}\text{C}$, $p=1.5\text{ at}$, $t=45\text{ min}$
- **BIOLOŠKA KONTROLA**

Bezbednost u laboratoriji

Važno

SVE kliničke uzorke smatrati potencijalno kontagioznim
SVE pacijente smatrati potencijalno infektivnim

VISOK RIZIK POSTOJI ZA UZORKE

- ✓ Krvi
- ✓ Ejakulata
- ✓ Likvora
- ✓ Sinovijalne tečnosti
- ✓ Pleuralne tečnosti
- ✓ Peritonealne tečnosti
- ✓ Perikardijalne tečnosti
- ✓ Amnionske tečnosti
- ✓ Vaginalnog sekreta
- ✓ BAL-a

Zaštita – univerzalne mere zaštite

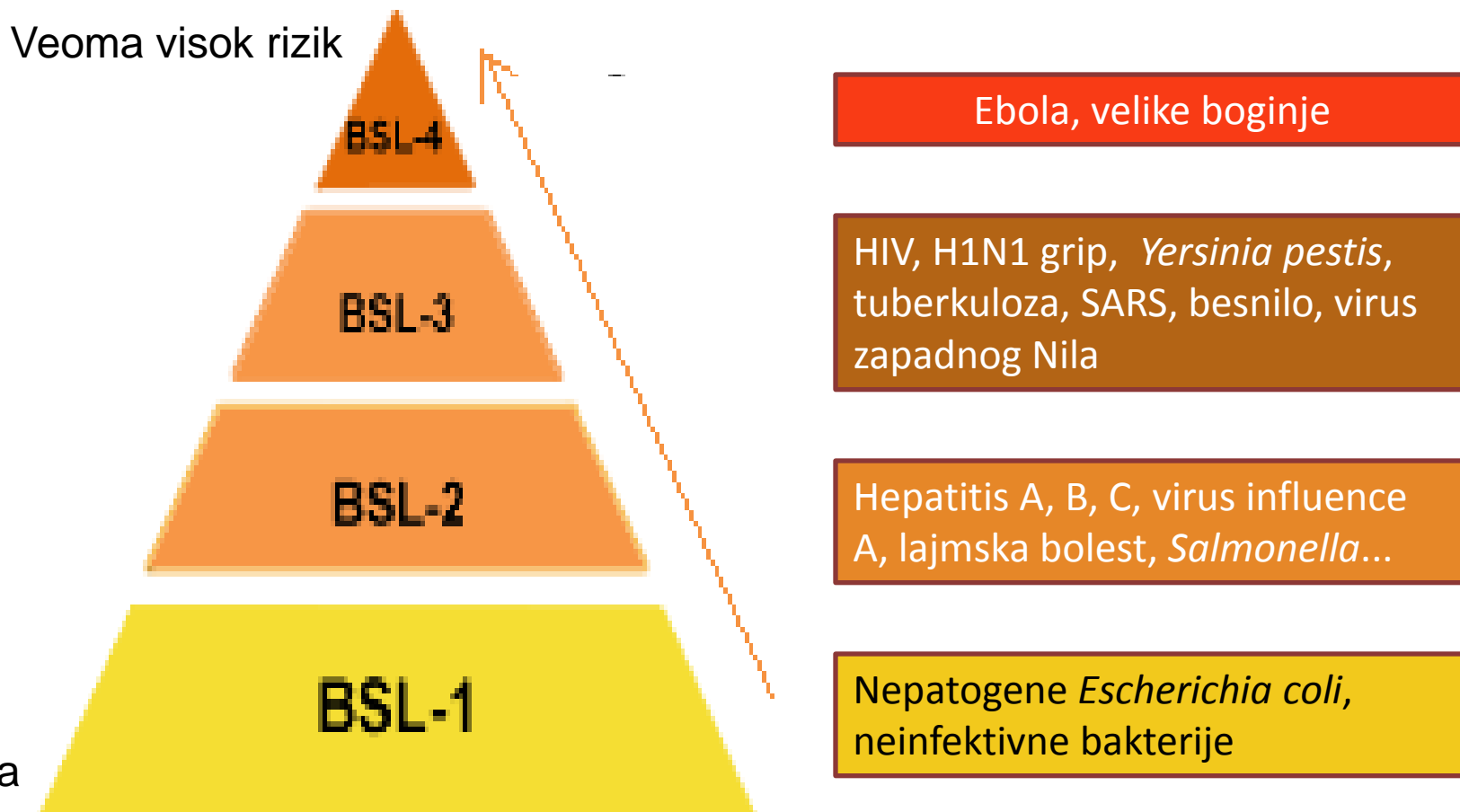
- ✓ **Pranje ruku**
- ✓ **Koristiti zaštitnu opremu:** rukavice, zaštitne naočari i maske
- ✓ **Rukavice** se obavezno nose pri svakom pristupu venskoj arterijskoj krvi
- ✓ Koristiti **igle** uz **oprez:**
  - koristiti igle u sigurnom okruženju
  - kontejner za odlaganje igala u blizini

Ne vršiti ponovno poklapanje igala (rekap)!

Shodno rizicima u radu sa pojedini agensima:

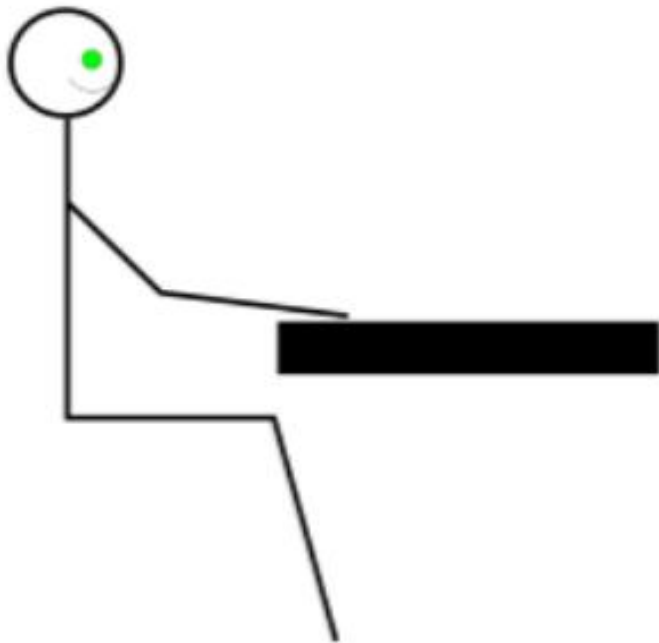
- 4 nivoa biološke opasnosti (*Biosafety Level – BSL 4*)
- od 1. – 4. nivoa rastući stepen opasnosti i potreba za merama zaštite
- U svakom slučaju rad se obavlja uz primenu dobre laboratorijske prakse

Nivo biološke opasnosti

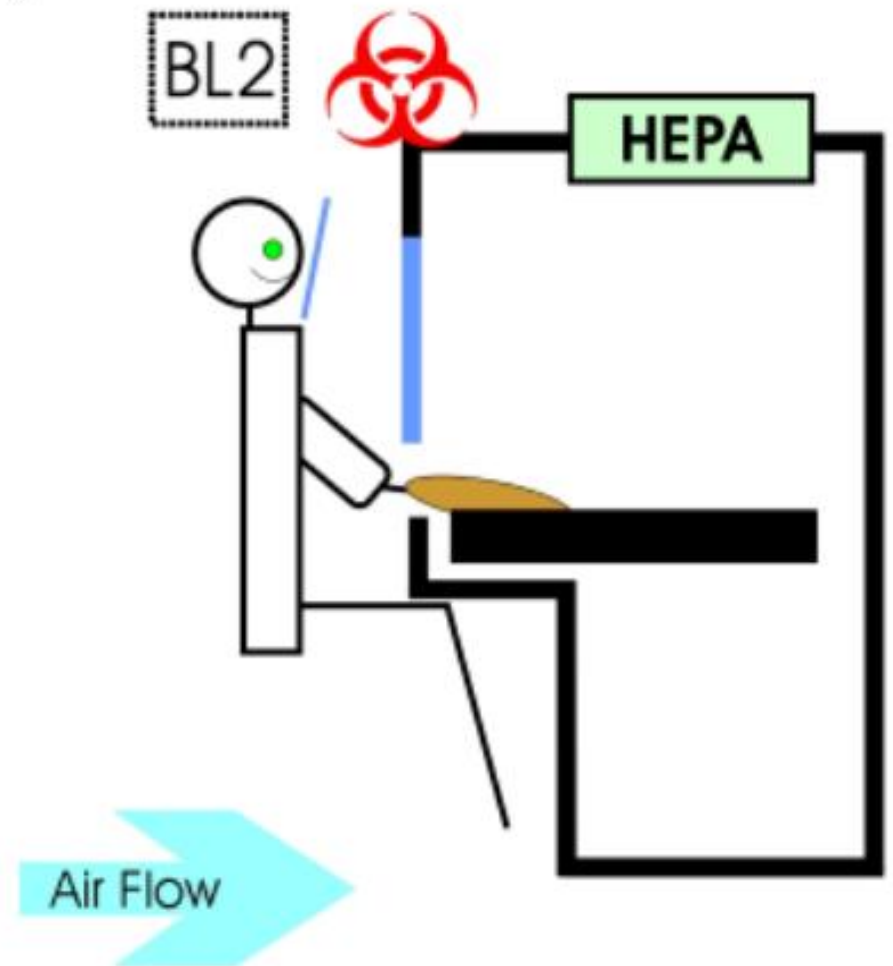

CDC/NIH: BIOSAFETY LEVEL 1 AND LEVEL 2.

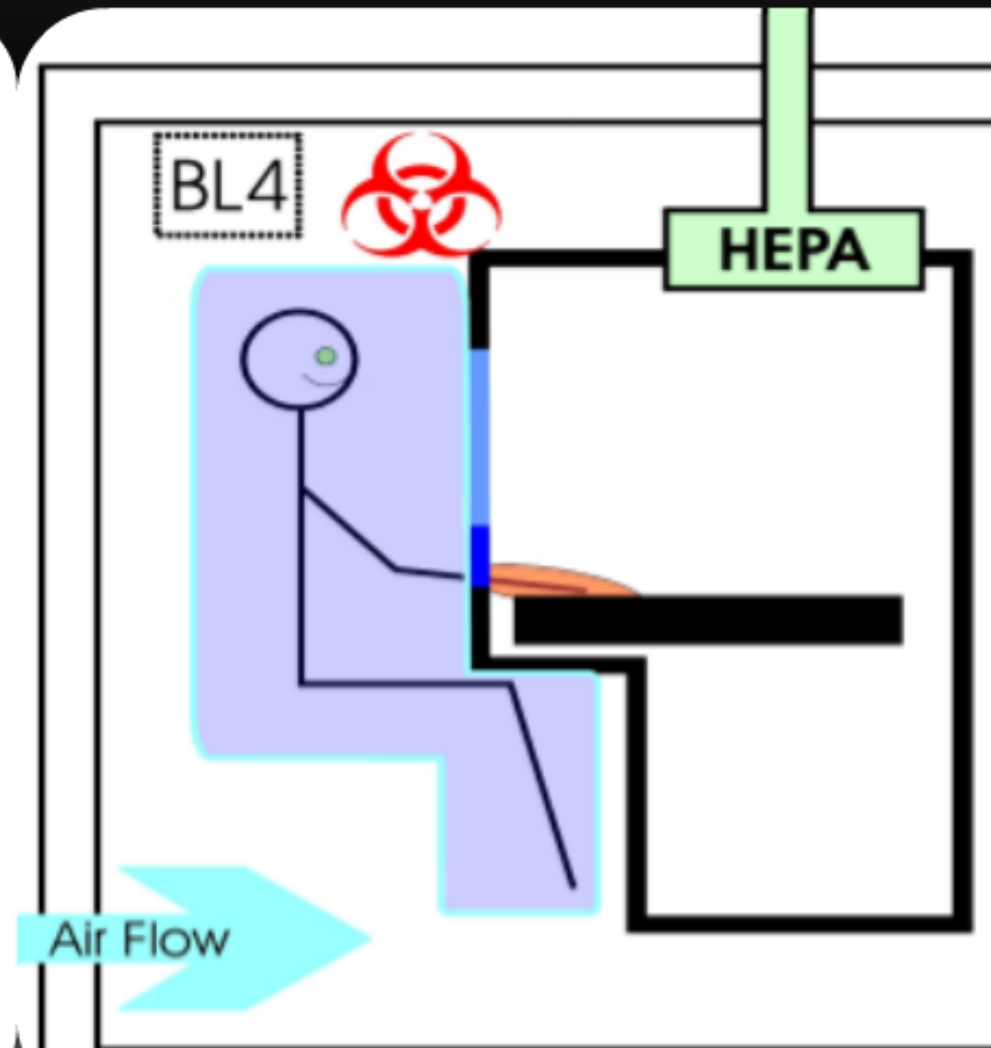
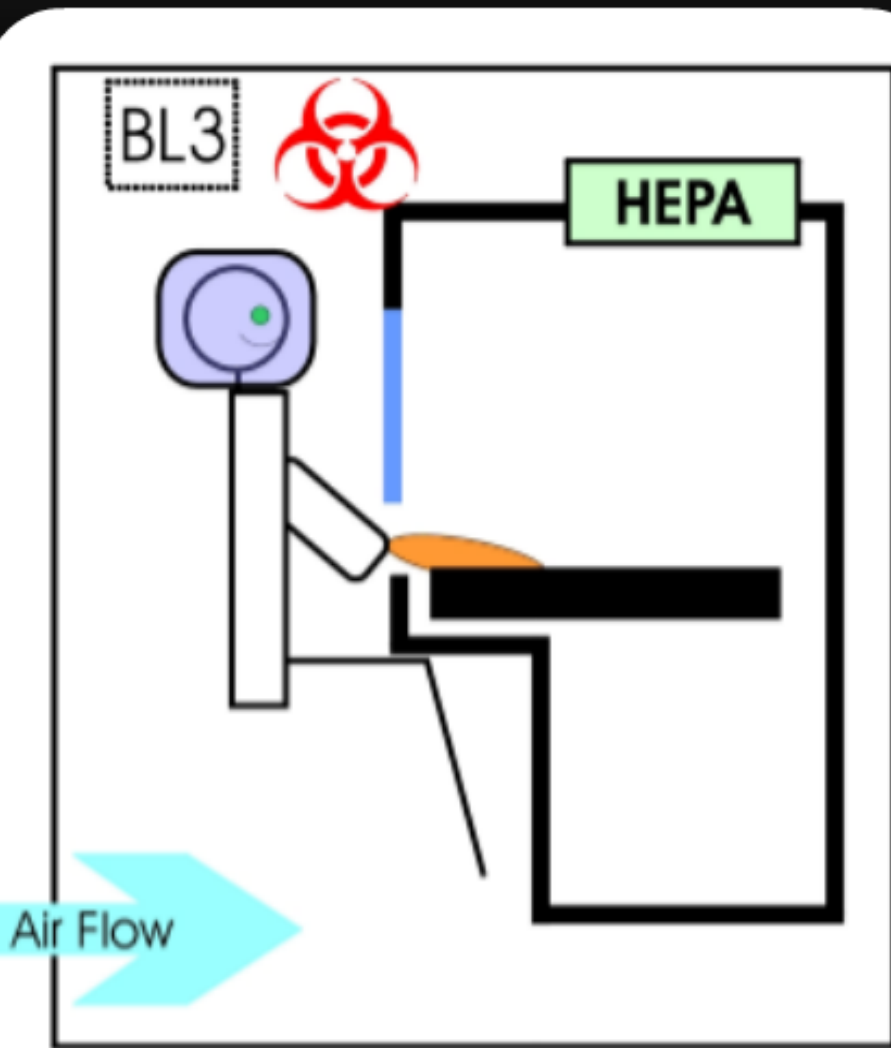
BL1

BL2

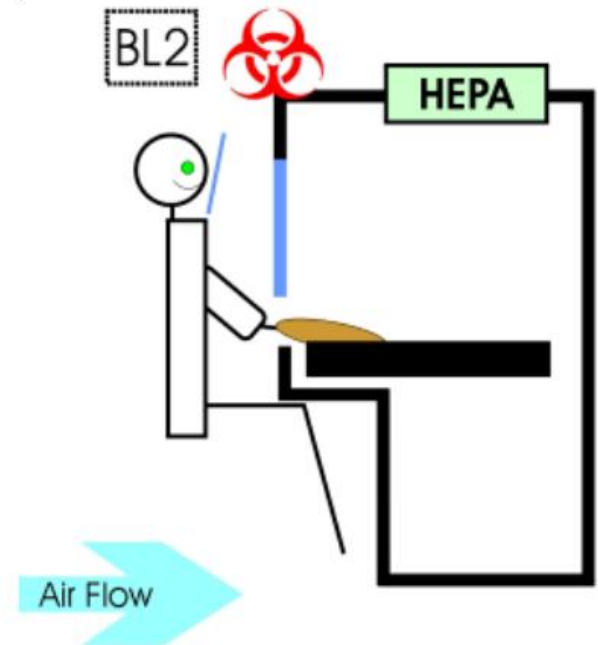
CDC/NIH: BIOSAFETY LEVEL 3 AND LEVEL 4.

Podela patogena prema nivou biološke opasnosti: grupa 1 i 2

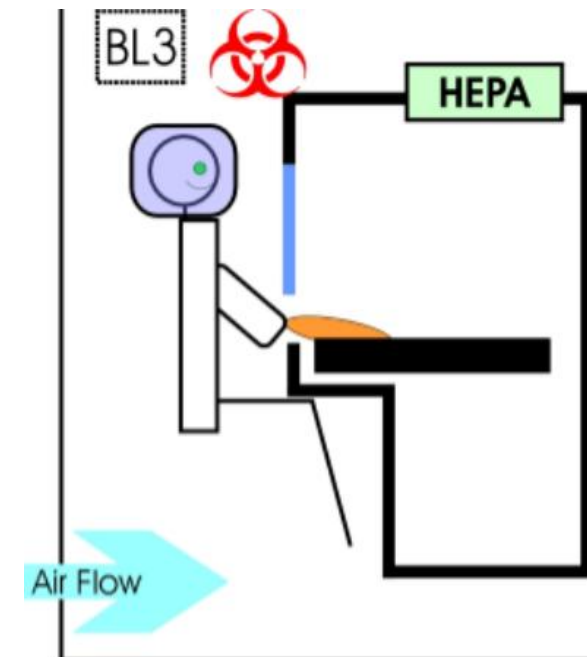
(patogenost, rizik za laboratorijske radnike, opasnost po širu zajednicu, postojanje imunoprofilakse)

- 1. grupa** – malo verovatno da izazove infekciju i oboljenje ljudi
- 2. grupa** – može da izazove infekciju i oboljenje kod laboratorijskih radnika ali je malo verovatno dalje širenje u zajednicu; obolevanje lab. radnika retko, postoji uspešna profilaksa i/ili terapija
(herpesvirusi, ortho i paramyxovirusi, picornavirusi, adenovirusi)

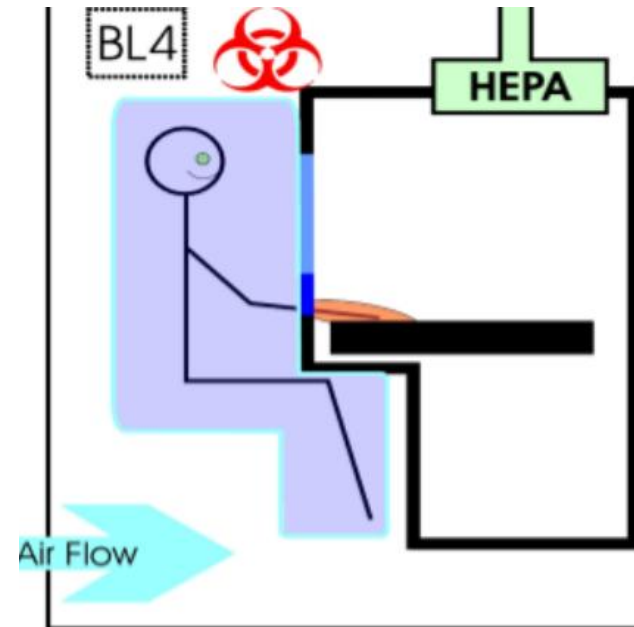
Podela patogena prema nivou biološke opasnosti: grupa 3

- 3. grupa** - može da izazove infekciju i oboljenje kod laboratorijskih radnika, postoji rizik od širenja infekcije u zajednicu, ali postoji i uspešna profilaksa i/ili terapija
(HIV, HBV, Hantavirusi, Japanski B encefalitis, Rift Valley fever virus, žuta groznica, rabies)

Podela patogena prema nivou biološke opasnosti: grupa 4

4. grupa – visok rizik za obolevanje ljudi, visok rizik za lab. radnike, visok rizik za zajednicu; **NEMA** efikasne profilakse niti terapije
(variola, krimsko-kongoanska groznica, Lassa groznica, filovirusi)

Dobra laboratorijska praksa

1. Pristup u laboratoriju je ograničen – oznaka za Biohazard
2. U prostoru za rad NIJE DOZVOLJENO jelo, piće, pušenje, stavljanje kontaktnih sočiva
3. Obavezno pranje ruku posle rada sa biološkim materijalom, posle skidanja zaštitnih rukavica, pre i nakon napuštanja laboratorije
4. Pipetiranje ustima je ZABRANJENO
5. Bezbedno rukovanje i odlaganje oštih predmeta
6. Radne površine dezinfikovati najmanje jednom dnevno kao i svaki put nakon prosipanja potencijalno kontagioznog materijala
7. Biološki otpad se pre odlaganja dekontaminira autoklaviranjem (biološka kontrola!!!)

Zaključak

Edukacija - povećanje svesti o opasnosti

Kontinuirana obuka medicinskih kadrova - važna

Pravilno obeležavanje – sprečava greške

Dekontaminacija infektivnog otpada – sprečava incident

Pravovremeno reagovanje kod incidenata – sprečava bolest

Zašto je važna stalna edukacija i saradnja laboratorija i klinika???

STRATEGIJA

Gljive se leče – pacijenti ne treba da umiru od IGI

PREVENCIJA

Edukacija
Prevenција PGI

RANA DIJAGNOZA IGI

Dijagnoza PGI
Uzorak-standardizacija
Tehnika-jednostavna
Biofilm-detekcija

EPIDEMIOLOGIJA

“Lokalna mapa gljiva”
Pacijenti pod rizikom za
IGI

**Prof. dr
Valentina Arsić
Arsenijević**

rukovodilac NRLUM
predsednik DMMS

Aleksandra Barač,
doktor medicine
student doktorskih
studija / istraživač
pripravnik

**Marina
Pekmezović, dipl.
mol. biolog - master**
student doktorskih
studija / istraživač
pripravnik

**Marina Kostić, dipl.
biolog - master**
student doktorskih
studija

Bogdan Bjelica
student medicine

**Gordana
Sekešan**
laboratorijski
tehničar

Marija Živković
laboratorijski
tehničar

Podrška

TerrNet

A Global *Aspergillus terreus* Surveillance Study

Fusarium species in Europe

DTFD 4

Simpozijum Dijagnoza i terapija gljivičnih bolesti 4 1-2 mart 2016

Hotel “Crowne plaza” Beograd

7th Trends in Medical Mycology

Trends in Medical Mycology 8th

Belgrade, Serbia

October, 2017